

Панченко О.А., доктор наук з державного управління, доктор медичних наук, професор, Заслужений лікар України, директор Державного закладу «Науково-практичний медичний реабілітаційно-діагностичний центр МОЗ України», академік Української технологічної академії, президент громадської організації «Всеукраїнська професійна психіатрична ліга»

ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Актуальність проблеми. Останнім часом вивченню поняття «комфорт» приділяється значна увага з боку як зарубіжних, так і вітчизняних учених щодо його соціокультурних проблем в умовах інтенсивного розвитку інформаційного суспільства, стрімких процесів глобалізації, суперечливого характеру інформаційного середовища в умовах турбулентності. Особлива увага приділяється таким його складовим як інформаційна та психологічна, особливо у їх поєднанні для особистості.

Мета роботи: розкрити принципи інформаційно-психологічного комфорту особистості в умовах цифровізації.

Основні результати. Загальне поняття «комфорт» може бути визначено як найсприятливіші для діяльності людини умови життя, які задовольняють її природні та штучні потреби. Поняття відноситься до характеристики зручностей для нормальної життєдіяльності людини, зокрема стану задоволення, внутрішнього спокою через сприятливо сформовані обставини.

Синонімом комфорту у ширшому аспекті є поняття «благополуччя», яке за словником визначається як «спокійний та щасливий стан». В психологічному контексті благополуччя – це злагодженість психічних процесів та функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги. Психологічне благополуччя залежить від системи мислення людини, ставлення до навколишнього світу та орієнтації у цьому світі. Також воно залежить від уміння визначити своє становище у навколишньому середовищі, свої стосунки до людей, речей, знань і

т.д., та досягається вмінням жити у злагоді з собою, з рідними, друзями та іншими людьми, здатністю прогнозувати різні ситуації та розробляти моделі своєї поведінки з урахуванням необхідності, можливості та бажання. В інформаційній площині поняття «благополуччя» більше асоціюється з інформаційно-психологічним здоров'ям – стані психологічної захищеності, стабільності нервових процесів особистості при інформаційному впливі. А комфорт розглядається як комплекс умов для інтелектуальних комунікацій, самореалізації особистості, доступу до інформаційних ресурсів; створення нормальних умов для діяльності в умовах цифровізації. На рис. 1. відображені принципові компоненти, виконання яких у комплексі дозволяє говорити про досягнення зрештою стану інформаційно-психологічного комфорту.

На малюнку:

Інформаційна культура. Рівень інформаційної культури особистості значною мірою проявляється у активності інформаційної поведінки, якою людина розкривається, з одного боку, як споживач, з другого, – як творець і розповсюджувач знань та інформації. Разом з тим в інформаційній поведінці відбивається ступінь доступності і комфортності особистості в інформаційному середовищі. Комфортність передбачає також виконання особистістю своїх зобов'язань перед іншими суб'єктами інформаційної взаємодії.

Інформаційна компетентність – створює базові умови комфортності під час роботи з інформацією. Існують два підходи до її розуміння. Перший має на увазі вміння поводитися з комп'ютерною технікою та комп'ютерними засобами в інформаційних процесах. Другий передбачає, що це властивість особистості,

психологічна категорія, що дозволяє людині виконувати операції над інформацією за допомогою інформаційних технологій. Інформаційна компетентність є складною компонентою особистості, що формується як у процесі навчання у навчальних закладах, так й у повсякденному житті.

Інформаційна свобода – сформована, забезпечена інформаційними та іншими ресурсами суспільства та держави, підтримувана інформаційною культурою даного суспільства та захищена правом, можливість кожної людини отримувати необхідну для її особистого, культурного, професійного та соціального буття інформацію. Інформаційна свобода особистості не повинна створювати загрозу інформаційній свободі інших суб'єктів інформаційної взаємодії, інформаційним правам суспільства та держави. Це означає, що вона є розумним компромісом між особистими, соціально-груповими, соціальними та державними інтересами.

Інформаційна безпека – у цьому контексті має на увазі насамперед «комфортний» стан в інформаційному середовищі, важливими факторами якого є, по-перше, якість та захищеність інформації, що забезпечує задоволення інформаційних потреб особистості; по-друге, забезпечення захисту особистості від негативного інформаційного впливу.

Когнітивні технології є важливим фактором комфорту людини, впливаючи на його життєдіяльність у різних середовищах існування, у тому числі й інформаційному. У проєкції особистість, під когнітивними (чи пізнавальними) технологіями прийнято розуміти інформаційні технології, що описують основні розумові процеси людини. В даний час до поняття когнітивного відносяться процеси мислення, а також різні форми взаємодії людини та середовища, в основі яких ситуації, засновані на побудові образу. Отже, когнітивні технології – це новітні технології підвищення рівня людських пізнавальних (когнітивних) здібностей.

Віртуальна реальність. У ході розвитку процесів інформатизації соціуму відбувається глобальний процес розмивання кордонів між реальним та віртуальним, а Інтернет займає в цьому абсолютно особливе місце. Специфіка

віртуальності полягає в тому, що вона стає гіперреальністю, новим життєвим простором людини, що замінює або доповнює собою простір соціальної реальності. Теоретично віртуальна реальність значною мірою сприяє збільшенню рівня інформаційно-психологічного комфорту. Сучасна людина, беручи участь у мережових комунікаціях, може стати не тільки творцем нового контенту, а й активно розвивати власну особистість з допомогою можливостей нового простору життєдіяльності.

Висновки.

1. Сучасне суспільство набуває турбулентних змін, зокрема несе деструктивні явища, що можуть призвести до економічних, соціально-політичних і техногенних зрушень, аж до підриву належного функціонування держави.

2. В умовах цифровізації інформаційно-психологічний комфорт особистості є необхідною умовою її культурно-духовного, інтелектуального розвитку, успішної соціалізації, адаптації до стресових ситуацій та підтримки психічного здоров'я.

3. Формування навичок та умінь із підвищення особистісної інформаційної безпеки, що ураховуватиме всі інформаційні, соціально-психологічні, нормативно-правові ризики забезпечить повноцінний багатогранний сталий розвиток особистості.